

1 וְתָנִי עֲלֶיהָ – וּשְׁנִינוּ בְּבִרְיָתָא עַל מִשְׁנֵה זֶה, שֶׁרָבִי יוֹסִי מְטַהֵר.
2 מְבַרְרַת הַגְּמָרָא: אֵהְיִיא – עַל אִיזָה דִין כּוּוֹנֵת הַבְּרִייתָא. אֵילִימָא
3 אֶסְפִּיאָ שֶׁל הַמִּשְׁנָה, בְּתִיבַת הַמְגֵדֵל שֶׁהַעֲמִידוּהָ בִּפְתַח הַבַּיִת, וְכוּלָּהּ
4 בְּבֵית וּפְתַחָהּ לַמְּחוּץ לְבַיִת, שְׂבוּזָה רַבִּי יוֹסִי מִטְּהַר, הִרִי תִנְאָ קָמָא נְמִי
5 מְהוּרִי קָא מְטַהֵר, כְּפִי שֶׁמִּפְּרָשׁ בַּמִּשְׁנָה, וְלֹא שִׁיךְ לּוֹמֵר שֶׁרַבִּי יוֹסִי
6 יִחְלֹק וְיִטְהַר.

7 אֵלָא וְדַאי כּוּוֹנֵת הַבְּרִייתָא, דְּקָאָמַר [–שֶׁאֵמַר] תִּנְאָ קָמָא שֶׁאִם יֵשׁ
8 טוֹמְאָה בְּתוֹכָהּ, הִבִּיתָ טָמֵא, מֵאַחַד מִשְׁנֵי הַטַּעֲמִים הָאֵלֶּה, אִי [–אִן]
9 מְשוּם דְּרִירָה הַטוֹמְאָה לְצִאָתָּהּ מִהַתִּיבָה לְבַיִת, כְּפִי שֶׁאֵמַר תִּנְאָ קָמָא
10 בְּרִישָׁא שְׂבָאִין בִּיצֵאָהּ פּוֹתַח טַפַּח אָף שֶׁהַטוֹמְאָה אֵינָה רְצוּצָה הַבַּיִת
11 טַמֵּא מְשוּם שֶׁדֶּרֶךְ הַטוֹמְאָה לְצֵאתָ לְבַיִת. וְאִי [–וְאִן] מְשוּם דְּטוֹמְאָה
12 מְמוּנָה בְּתוֹךְ הַתִּיבָה וְהִיא בּוֹקְעָתָּה, שְׂבָאוֹפֵן שֶׁאֵין בְּתִיבָה חֶלֶל טַפַּח,
13 סוֹבֵר תִּנְאָ קָמָא שֶׁהַטוֹמְאָה בּוֹקְעָתָּה וְיוֹצֵאתָ מִהַתִּיבָה, וּמִטְּמֵאָה אֵת כֹּל
14 מֵהַ שְׂבָבִית. שְׂמוּכָה מִמֶּה שֶׁאֵמַר בְּסִיפָא שֶׁכְּשֶׁהִתִּיבָה בְּבֵית וּפְתַחָהּ
15 לְחוּץ יוֹשֵׁב בָּהּ פּוֹתַח טַפַּח, מֵהַ שְׂבָבִית טְהוֹר כִּיּוֹן שֶׁפְּתַחָהּ לְחוּץ. מִשְׁמַע
16 שֶׁאִם אֵין בְּתִיבָה פּוֹתַח טַפַּח, אָף שֶׁפְּתַחָהּ לְחוּץ מֵהַ שְׂבָחוֹךְ הַבַּיִת
17 טַמֵּא, מְשוּם שֶׁטוֹמְאָה טְמוּנָה בּוֹקְעָתָּה וּמִטְּמֵאָה. וְעַל כֵּךְ קָאָמַר לֵיהּ
18 רָבִי יוֹסִי לְתִנְאָ קָמָא, שְׁחוֹלַק עַל שְׁתֵּי דִינָיו, דְּקָאָמַרְתָּ בְּרִישָׁא שֶׁהַבַּיִת
19 טַמֵּא כִּיּוֹן שֶׁדֶּרֶךְ הַטוֹמְאָה לְצֵאתָּהּ מִהַבַּיִת, חֶלֶק עֲלָיו בַּמִּשְׁנָה, שֶׁהִרִי
20 יָבֹל הוּא לְהוֹצִיאָהּ לְחֻצְיָאֵי אוֹ לְשׁוּרְפָּהּ בְּמִקְוָמָה אֵינָה עֲתִידָה
21 לְצֵאתָ לְבַיִת. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּבִרְיָתָא, וְדְקָאָמַרְתָּ – וּמֵהַ שְׂמוּכָה
22 מִדְּבַרְיָךְ בְּסִיפָא שֶׁטוֹמְאָה מְמוּנָה בּוֹקְעָתָּה וְאָף מִטַּעַם זֶה אִפְשָׁר לְטַמֵּא
23 אֵת הַבַּיִת, אָף זֶה אֵינוֹ, שֶׁטוֹמְאָה מְמוּנָה אֵינָה בּוֹקְעָתָּה וְעוֹלָה, וְלִכְךָ
24 הַבַּיִת לֹא נִטְמָא. וְעַל דִּין טוֹמְאָה טְמוּנָה אָמְרָה הַבְּרִייתָא רַבִּי יוֹסִי
25 מִטְּהַר'. נִמְצָא שִׁישׁ הוֹכַחָה כְּדַבְּרֵי אַבְיִי, שֶׁלְּשִׁית רַבִּי יוֹסִי טוֹמְאָה
26 טְמוּנָה אֵינָה בּוֹקְעָתָּה.

27 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה סִיחֵרָה בְּדַבְּרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּדִין טוֹמְאָה טְמוּנָה: וְרַמִּי
28 [–וְקַשָּׁה] מִדְּרַבִּי יוֹסִי שֶׁאֵמַר שֶׁטוֹמְאָה טְמוּנָה לֹא בּוֹקְעָתָּה, אֲדַרְבֵּי יוֹסִי
29 – עַל רַבִּי יוֹסִי בְּמִקּוּם אַחַר שֶׁאֵמַר שְׂבוֹקְעָתָּה.

30 דְּתִנְנֵן בְּמַסְכַּת אֵהְלוֹת (פ"א מ"ז), הַכֶּלֶב שֶׁאֵכַל בָּשָׂר מֵת שֶׁל אָדָם
31 הַטְּמוּמָא בְּאֵהְלוֹת, שֶׁעֲדִיין לֹא הוֹתַעֲלַל בְּמַעֲוִי, וּמֵת הַכֶּלֶב, וּמְטַוֵּל עַל
32 הָאֶסְקוּפָה, אֵפֶלֶת הַבַּיִת, וְצוּאָרוֹ נִמְצָא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְשֶׁאֵר גּוֹפּוֹ שְׂבוּ
33 נִמְצָא הַטוֹמְאָה מוֹנַח עַל מִפְתָּן הַבַּיִת, מְחוּץ לְדַלַּת הַבַּיִת. נַחֲלֵקוּ
34 תְּנָאִים בְּאִיזָה אוֹפֵן נִטְמָא הַבַּיִת בְּטוֹמְאָתָּה אֵהְל. רָבִי מֵאִיר אוֹמַר, אִם
35 יֵשׁ בְּצוּאָרוֹ שֶׁל הַכֶּלֶב פּוֹתַח טַפַּח – רּוֹחַב טַפַּח, אָף שֶׁאֵין חֶלֶל רִיק
36 בְּגוּבָה טַפַּח, חֲלָקוּ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֶּלֶב מֵאֵהִיל וּמִבֵּיא אֵת הַטוֹמְאָה
37 לְבַיִת דֶּרֶךְ צוּאָרוֹ וּפְּוִי שְׂבָחוֹךְ הַבַּיִת. שֶׁאֵהֵל בְּרוֹחַב טַפַּח מִבֵּיא אֵת
38 הַטוֹמְאָה גַּם כְּשֶׁאֵין בּוֹ חֶלֶל טַפַּח. וְאִם לֹא, צְעוּאָרוֹ פּוֹתַח טַפַּח.
39 אֵינּוּ מִבֵּיא אֵת הַטוֹמְאָה, וְהַבַּיִת טְהוֹר.

40 רָבִי יוֹסִי אוֹמַר, רוֹאִין וּבּוֹדְקִים אֵת הַטוֹמְאָה, אִם הִיא מְכַנְנַד
41 הַשְּׂקוּף [–הַמְשַׁקָּף] הַלְּפָנִים – וְלֹצַד פְּנִים שֶׁל הַבַּיִת, שֶׁנִּמְצָאתָ
42 הַטוֹמְאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הִבִּיתָ טָמֵא. וְאִם הִיא מְכַנְנַד הַשְּׂקוּף וְלַחוּץ
43 – וְלֹצַד חוּץ, שֶׁנִּמְצָאתָ הַטוֹמְאָה מְחוּץ לְבַיִת, הִבִּיתָ טְהוֹר. וְעַתָּה
44 הַבִּינָה הַגְּמָרָא שְׂכוּוֹנָתוֹ לְחֹלֹק עַל רַבִּי מֵאִיר שֶׁטִּיהַר כְּשֶׁאֵין בְּצוּאָר
45 הַכֶּלֶב רּוֹחַב טַפַּח. וְסוֹבֵר שִׁישׁ לְבּוֹדֵק בְּתוֹךְ גּוֹפּוֹ שֶׁל הַכֶּלֶב הֵיכֵן נִמְצָא
46 בָּשָׂר הַמֵּת. אִם הוּא נִמְצָא מִהַמְשַׁקּוֹף וְלִפְנֵים הַבַּיִת, שְׂגוּפוֹ וּמַעֲוִי שֶׁל
47 הַכֶּלֶב שְׂבָחָהּ הַטוֹמְאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת טַמֵּא, שֶׁאָף שֶׁהַצוּאָר אֵינוֹ אֵהֵל
48 וְאֵינוֹ מַעֲבִיר אֵת הַטוֹמְאָה, אָךְ בָּשָׂר הַמֵּת שְׂבָגְרָן הוּא טוֹמְאָה טְמוּנָה
49 שְׂבוֹקְעָתָּה וְהַבַּיִת מֵאֵהִיל עַל הַטוֹמְאָה. וְאִם נִמְצָאתָ הַטוֹמְאָה מְכַנְנַד
50 הַמְשַׁקּוֹף וְלַחוּץ הַבַּיִת טְהוֹר, כִּיּוֹן שֶׁאֵין הַבַּיִת מֵאֵהִיל מַעַל גְּבִי
51 הַטוֹמְאָה, וְאָף צוּאָר הַכֶּלֶב אֵינוֹ מַעֲבִיר אֵת הַטוֹמְאָה לְבַיִת, שֶׁהִרִי אֵין
52 בּוֹ רּוֹחַב טַפַּח.

53 רָבִי אֶלְעָזָר אוֹמַר, אִם הִיָּה פְּוִי שֶׁל הַכֶּלֶב לְפָנִים הַבַּיִת וְנִקְבַּ וְזָבוּ
54 מְחוּץ לְבַיִת, וּבָשָׂר הַמֵּת שְׂבָגְרוֹ נִמְצָא מְחוּץ לְבַיִת, הִבִּיתָ טְהוֹר,
55 שֶׁאֵין לְטַמֵּא אֵת הַבַּיִת מִחֲמַת 'סוֹף טוֹמְאָה לְצֵאתָ', שֶׁדְּרַכּוֹ שֶׁל דָּבָר
56 מֵאֵכַל לְצֵאתָ דֶּרֶךְ נִקְבַּ הָרַעִי. אֲבָל אִם פְּוִי שֶׁל הַכֶּלֶב לְחוּץ הַבַּיִת,
57 וְנִקְבַּ וְזָבוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כִּיּוֹן שֶׁבָּשָׂר הַמֵּת עַל כְּרַחֵךְ הִיָּה יוֹצֵא דֶּרֶךְ
58 הַפְּתַח הַקָּטָן שֶׁל נִקְבַּ הָרַעִי, הִבִּיתָ טָמֵא, מְפָנֵי שֶׁהַטוֹמְאָה יוֹצֵאָהּ
59 דֶּרֶךְ שׁוּלְיָוֵי נִקְבַּ הָרַעִי מִדֶּרֶךְ 'סוֹף טוֹמְאָה לְצֵאתָ' וְנִכְנַסֵת לְבַיִת.
60 רָבִי יְהוֹדָה בֶּן בִּתְרִיא אוֹמַר, בֵּין קָדַּ וּבֵין קָדַּ – בֵּין שֶׁנִּקְבַּ וְזָבוּ בְּבֵית

61 וּפְוִי בְּחוּץ, וּבֵין שְׂפִי בְּבֵית וְנִקְבַּ וְזָבוּ מְחוּץ, בֵּין שְׂבָשָׂר הַמֵּת הוּא
62 בְּבֵית, וּבֵין שֶׁהוּא נִמְצָא מְחוּץ לְבַיִת, בֵּין שִׁישׁ בְּצוּאָרוֹ שֶׁל הַכֶּלֶב פּוֹתַח
63 טַפַּח וּבֵין שֶׁאֵין בּוֹ פּוֹתַח טַפַּח, כֹּלל הָאוֹפְנִים הִבִּיתָ טָמֵא וּבִלְבַד שְׂפִי
64 אוֹ זָבוּ יְהִיּוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁהַטוֹמְאָה נִכְנַסֵת לְבַיִת בֵּין דֶּרֶךְ פְּוִי וּבֵין דֶּרֶךְ
65 נִקְבַּ הָרַעִי, כִּיּוֹן שֶׁהַכֶּלֶב מוֹצֵא טוֹמְאָה בֵּין בְּדֶרֶךְ שֶׁנִּכְנַסָּה אֵלָיו
66 הַטוֹמְאָה וּבֵין בְּדֶרֶךְ שֶׁהִיא יוֹצֵאתָ מִמֶּנּוּ. וְרַבִּי יְהוֹדָה בֶּן בְּתִירָא נַחֲלַק
67 עַל רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁגַּם דֶּרֶךְ פְּוִי הַכֶּלֶב מוֹצֵא טוֹמְאָה.

68 בַּמִּשְׁנָה זֶה נִאֲמַר שֶׁלְּרַבִּי יוֹסִי רוֹאִים אֵת הַטוֹמְאָה, אִם הִיא מִהַמְשַׁקּוֹף
69 וְלִפְנֵים הַבַּיִת טַמֵּא, וְאִם מִהַמְשַׁקּוֹף וְלַחוּץ הַבַּיִת טְהוֹר. הַגְּמָרָא
70 מְבַרְרַת אֵת כּוּוֹנָתוֹ, כְּדִי לְהוֹכִיחַ מֵהַ דַּעְתּוֹ בְּדִין טוֹמְאָה טְמוּנָה: מֵאִי
71 – מֵהַ הִיא כּוּוֹנֵת רַבִּי יוֹסִי, לֹא אֵאִין בְּצוּאָרוֹ פּוֹתַח טַפַּח קָאִי רָבִי
72 יוֹסִי – הָאֵם רַבִּי יוֹסִי לֹא דִיבַר כְּשֶׁאֵין בְּצוּאָר הַכֶּלֶב פּוֹתַח טַפַּח, שֶׁרַבִּי
73 מֵאִיר טִיהַר כִּיּוֹן שֶׁאֵינוֹ מִמְשִׁיךְ טוֹמְאָה, וְרַבִּי יוֹסִי הַחֲמִיר שֶׁאָף שֶׁאֵין
74 אֵהֵל הַמְשַׁכָּה, אָךְ אִם בָּשָׂר הַמֵּת שְׂבָגוּף הַכֶּלֶב נִמְצָא מִן הַמְשַׁקּוֹף
75 וְלִפְנֵים, טוֹמְאָה הַטְּמוּנָה בּוֹקְעָתָּה וְהַבַּיִת שֶׁמֵאֵהִיל עֲלֶיהָ נִטְמָא. וְשִׁמְעַ
76 מִיָּנָה שְׁלִישִׁית רַבִּי יוֹסִי טוֹמְאָה מְמוּנָה בּוֹקְעָתָּה, וְקַשָּׁה עַל דְּבַרֵּי רַבִּי
77 יוֹסִי בְּבִרְיָתָא שְׂמוּכָה מִהֶם שֶׁטוֹמְאָה טְמוּנָה אֵינָה בּוֹקְעָתָּה, כְּפִי
78 שֶׁהוֹכִיחָה הַגְּמָרָא לְעִיל.

79 מַחֲמַת קְרוּשִׁיא זֶה, מִבְּאֵר רַבָּא בְּדֶרֶךְ אַחֲרַת אֵת דְּבַרֵּי רַבִּי יוֹסִי בַּמִּשְׁנָה:
80 אָמַר רָבָא, רַבִּי יוֹסִי לֹא בָא לְהַחֲמִיר כְּשֶׁאֵין בְּצוּאָר פּוֹתַח טַפַּח, שְׂבוּזָה
81 מוֹדֵה לְטַהַר אֶפְּלוֹ כְּשֶׁהַטוֹמְאָה מִהַמְשַׁקּוֹף וְלִפְנֵים, מִפְּנֵי שֶׁטוֹמְאָה
82 טְמוּנָה לֹא בּוֹקְעָתָּה. אֲלֵא בָא לְהַקְלֵל עַל מֵהַ שְׂטִימָא רַבִּי מֵאִיר
83 כְּשֶׁהַצוּאָר בְּרוֹחַב טַפַּח וְאֵין בּוֹ חֶלֶל טַפַּח, שֶׁרַבִּי מֵאִיר סוֹבֵר שֶׁאֵהֵל זֶה
84 מִמְשִׁיךְ טוֹמְאָה, וְעַל כֵּךְ אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, שֶׁאֵין אֵהֵל מַעֲבִיר טוֹמְאָה
85 עַד שֶׁיְהִיָּה בּוֹ חֶלֶל טַפַּח. וְכוּוֹנֵת רַבִּי יוֹסִי 'רוֹאִין אֵת חֶלֶל
86 הַטוֹמְאָה' קִתְּנִי – שְׁנִינוּ בְּדַבְּרֵי, שְׂרוּאִים בְּצוּאָר הַכֶּלֶב, אִם יֵשׁ בּוֹ
87 חֶלֶל טַפַּח, מִמְשִׁיךְ אֵת הַטוֹמְאָה, וְאִם אֵין בּוֹ חֶלֶל טַפַּח אֵינוֹ מִמְשִׁיךְ
88 וְהַבַּיִת טְהוֹר. וּמֵהַ שְׁחִילַק אִם הַטוֹמְאָה מִהַשְּׂקוּף וְלִפְנֵים אוֹ מִהַשְּׂקוּף
89 וְלַחוּץ, עֲנִין אַחַר הוּא. וְהִינּוּ, שֶׁרָבִי יוֹסִי בְּתַרְתֵּי פְּלִיג – בְּשֵׁנֵי דַבְּרִים
90 חוֹלַק עַל שִׁית רַבִּי מֵאִיר, וְקָאָמַר לֵיהּ 'רָבִי מֵאִיר, דְּקָאָמַרְתָּ – מֵהַ
91 שֶׁאֵמַרְתָּ שְׂפִי יֵשׁ בְּצוּאָרוֹ שֶׁל הַכֶּלֶב פּוֹתַח טַפַּח, מִבֵּיא אֵת
92 הַטוֹמְאָה בְּטוֹמְאָתָּה אֵהֵל גַּם כְּשֶׁאֵין חֶלֶל בְּגוּבָה טַפַּח, לְדַעְתִּי אֵינוֹ נִכּוּן,
93 שֶׁאֵנִי בְּתַר חֶלְלָה אֲזַלִּין – לְפִי שֶׁאֵנוֹ הוֹלְכִים אַחֲרֵי הַחֶלֶל שְׂבָצוּאָר.
94 וְדָקָא אָמַרְתָּ – וּמֵהַ שֶׁאֵמַרְתָּ (הַבַּיִת כּוּלוֹ) [עַל הָאֶסְקוּפָה] – מִפְּתַן
95 הַבַּיִת בּוֹקְעָתָּה טָמֵא, כְּלוּמַר, שֶׁכֹּל מִקּוּם בְּאִיִּסְקוּפָה שְׂפִי הַכֶּלֶב מוֹנַח
96 בּוֹ, הַבַּיִת טַמֵּא, שֶׁאֵתָּה דִן אֵת כֹּל שֶׁשֵׁחַ הָאִיִּסְקוּפָה כְּלִפְנֵים הַבַּיִת, אִנִּי
97 חוֹלַק שֶׁאִם פִּי הַכֶּלֶב נִמְצָא מְכַנְנַד הַשְּׂקוּף – מִהַמְקוּם שֶׁהִדְלַת נּוֹקְשֵׁת
98 עֲלָיו כְּשֶׁהִיא נִסְגְּרָתָּ וְלִפְנֵים, הִבִּיתָ טָמֵא, שֶׁמִּמְקוּם זֶה נִחְשָׁב כְּבֵית.
99 אָךְ אִם פִּי הַכֶּלֶב מְכַנְנַד הַשְּׂקוּף וְלַחוּץ, מִקּוּם זֶה אֵינוֹ חֲלַק מִהַבַּיִת
100 וְנִמְצָא שֶׁהַבַּיִת אֵינוֹ מֵאֵהִיל בְּמִקּוּם יֹצֵאתָ הַטוֹמְאָה, וְהִבִּיתָ טְהוֹר.
101 וּמִיּוֹשֵׁב שִׁית רַבִּי יוֹסִי, שֶׁטוֹמְאָה טְמוּנָה לֹא בּוֹקְעָתָּה כְּמוּכָה
102 בְּבִרְיָתָא, וּבַמִּשְׁנָה בְּאֵהְלוֹת טִימָא אֵהֵל הַמְשַׁכָּה.

103 הַגְּמָרָא מִבֵּיאָהּ סִיעַ לְתִירוּצוֹ שֶׁל רַבָּא: רַב אֵהֵא אֵהֵל הַמְשַׁכָּה,
104 מִתְּנִי לָהּ בְּהִדְיָא – שְׁנֵה כֵּן בְּמִפְּרָשׁ בְּגִירֶסֶת הַמִּשְׁנָה בְּאֵהְלוֹת, רָבִי
105 יוֹסִי אוֹמַר רוֹאִין אֵת 'חֶלְלָה' הַטוֹמְאָה, כְּלוּמַר, הוּא הוֹסִיף בְּגִירֶסֶת
106 הַמִּשְׁנָה תִּיבַת 'חֶלְלָה', וְהִינּוּ שְׂכוּוֹנָתָּ רַבִּי יוֹסִי כְּבִיאָרוֹ שֶׁל רַבָּא.
107 בְּגִמְרָא לְעִיל (פְּקָה) הַתְּבָאָר, שֶׁלְּשִׁית רַבִּי יוֹסִי אֵהֵל קְרוִי מַגַּע.
108 וּמְבוּאָר שֶׁהַמִּשְׁנָה בְּאֵהְלוֹת (פ"ג מ"א) שֶׁאֵמַרְתָּ שֶׁהַמֵּאֵהִיל עַל כַּחֲצֵי זֵית
109 וְנוֹגַע בִּידוֹ בְּכַחֲצֵי זֵית לֹא נִטְמָא, חוֹלַקְתָּ וְסוֹבֵרֶת שֶׁמַּגַּע וְאֵהֵל הֵם שְׁתֵּי
110 שְׂמוֹת וְאֵינֶם מְצַטְרְפִים כְּדִי לְטַמֵּא. הַגְּמָרָא מְבַאֵר מִי שְׁנֵה אֵת
111 הַמִּשְׁנָה בְּאֵהְלוֹת: וּמֵאֵן תִּנְאָ – וּמִיָּהוּ תִּנְאָ שֶׁל הַמִּשְׁנָה בְּאֵהְלוֹת
112 דְּפְלִיג עֲלֶיהָ – שְׁחוֹלַק עַל רַבִּי יוֹסִי הַסוֹבֵר (לְעִיל פְּקָה) שֶׁטוֹמְאָתָּ אֵהֵל
113 קְרוִיָּה מַגַּע, וְסוֹבֵר שֶׁאֵינֶם מִשְׁם אַחַד שֶׁל טוֹמְאָה וְאֵינֶם מְצַטְרְפִים
114 לְטַמֵּא, וְלִכְךָ הַנוֹגַע בְּכַחֲצֵי זֵית וְדָבָר אַחַר טוֹמְאָה עֲלָיו וְעַל חֲצֵי זֵית
115 טְהוֹר.

116 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: רָבִי שְׁמַעוֹן הוּא. דְּתִנְיָא בְּבִרְיָתָא לְגַבֵּי טוֹמְאָתָּ מוֹת,
117 שֶׁהִנֵּה הִלְכָה בִּידְעִינוֹ שֶׁהַמֵּת מִטְּמָא בְּשִׁלְשָׁה דְרָכִים, בְּמַגַּע בְּמִשָּׂא
118 וּבְאֵהֵל. וְעוֹד מְצָאנוּ הַרְבֵּה דַבְּרִים הַפּוֹרְשִׁים מִן הַמֵּת שֶׁמִּטְמָאִים
119 טוֹמְאָתָּ מוֹת, וְרוֹבֵם מִטְמָאִים כֹּלל שְׁלֹשַׁת הַדְּרָכִים שֶׁנִּזְכְּרוּ. וְעַל כֵּךְ
120 נִאֲמַר בְּבִרְיָתָא, רָבִי שְׁמַעוֹן אוֹמַר,

קליפתה שלימה הרי היא **מְהוּרָה** מלטמא את הנוגע בה, כיון שאינו
 יכול לגעת בשרץ. אבל אם **נִיקְבָה בְּלִ שְׁהוּא**, הנוגע בה כאילו נגע
 בשרץ, ו**מְטָא**, כי הקליפה נחשבת 'שומר' לשרץ, והנוגע בשומר
 כנוגע במה שבתוכו.
 דין נוסף של שרץ שלא נגמרה יצירתו: מין מסוים של **עֶבְבָר** שאינו
 נולד אלא נוצר מהאדמה, אם עדיין לא נגמרה יצירתו, באופן **שְׁחָצִי**
 האחד כבר **בְּשָׂר וְחַצְיוֹ** השני עדיין **אֲדָמָה**, הנוגע **בְּבָשָׂר** הרי הוא
מְטָא, והנוגע **בְּאֲדָמָה מְהוּרָה**. ורבי יהודה חולק ו**אֹמֵר**, שאף הנוגע
בְּאֲדָמָה שְׁפָנְגָד הַבָּשָׂר, דהיינו במקום שעתידי להתהפך לשרץ,
מְטָא, כי כשנעשה בשר במקצתו, נחשב כבר כולו לשרץ.

נמרא

שנינו במשנה שביצת השרץ המרוקמת שניקבה מטמאת. הגמרא
 מביאה את מקור דין זה: **תָּנּוּ רַבֵּנּוּ**, נאמר בשרצים (ויקרא יא לא) 'אֵלֶּה
הַטְּמֵאִים לָכֶם וגו', האות ה"א של 'הטמאים' באה לרבות ביצת
הַשְּׂרָץ וְקוֹלֵית הַשְּׂרָץ שיש בה מח שאף הן מטמאות. יכול היית
 ללמוד מכאן שהנוגע בביצה **אִפִּילוּ לֹא רִיקְבָה** – שאין עדיין שרץ
 בתוכה, יהיה טמא, תלמוד לומר בפסוק ההוא 'הַשְּׂרָץ', שהטומאה
 היא דווקא בדבר שהוא כדוגמת השרץ עצמו. **מִה שְׂרָץ שָׂרָקָם** –
 כמו שבשרץ מדובר שיש לו צורה, אף ביצת השרץ מטמאת דווקא
בְּשָׂרָקָהּ ונראית בה צורת השרץ. יכול היית לומר שהנוגע בביצה
 ובקולית יטמא **אִפִּילוּ לֹא נִיקְבּוּ**, תלמוד לומר (שם) 'הִנֵּנִי בָהֶם
 בְּמַתָּם יִטְמָא' וגו', ועל כרחך אין כוונת הכתוב שרק הנוגע בשרץ
 עצמו וכולל בשר שבתוך הביצה והקולית יטמא, שהרי ריבה גם
 נוגע בביצה וקולית, אלא הכוונה שדווקא **אֵת שְׂאֵפְשָׁר לִינַע** בו,
 שיש בהן נקב ואפשר לגעת דרכו במה שבתוכם, עליהם אמר
 שהנוגע אפילו שלא במקום הנקב **מְטָא**, ואולם **אֵת שְׂאֵי אִפְשָׁר**
לִינַע בו, שהקליפה או העצם סגורות, הנוגע בהן **מְהוּרָה**.
 מבררת הברייתא: **וְכִפָּה שִׁיעוֹר נִיקְבָתָהּ** של קליפה וקולית כדי
 שתטמא את הנוגע בה מכל צד. משיבה הברייתא: השיעור הוא
בְּחוּץ הַשְּׂעֵרָה, כיון **שְׂאֵפְשָׁר לִינַע** בשרץ דרך נקב זה (בחוץ)
[בְּחוּץ] הַשְּׂעֵרָה, על ידי שייכנס דרך הנקב אחת משערות ראשו
 וזקנו המחוברות בו, ותיגע בשרץ שבפנים.

שנינו במשנה: **עֶבְבָר שְׁחָצִי בֶשֶׁר** [ובו'] וחציו אדמה הנוגע בבשר
 טמא באדמה טהור, רבי יהודה אומר אף הנוגע באדמה שכנגד
 הבשר טמא.

הגמרא דנה באיזה אופן עוסקת המשנה: **אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי**,
וְהוּא שְׁחָצִי עַל פְּנֵי פוֹלוּ – לדעת תנא קמא הנוגע בבשר טמא
 דווקא כשהושלם חצי השרץ מראשו עד רגליו.

אִיבָא דְמַתְנִי לָהּ אִסְיָא – ויש שונים את דבריו רבי יהושע בן לוי על
 הסיפא של משנתנו, רבי יהודה אומר אף הנוגע **בְּאֲדָמָה שְׁפָנְגָד**
הַבָּשָׂר מְטָא, ועל זה **אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי**, והוא **שְׁחָצִי עַל**
פְּנֵי פוֹלוּ – לדעת רבי יהודה הנוגע באדמה טמא דווקא כשהושלם
 חצי הבשר לכל אורכו.

מבאר הגמרא: **מֵאַן דְּמַתְנִי לָהּ אִרְיָא** – מי ששונה את דבריו על
 הרישא, שלתנא קמא טמא הנוגע בבשר רק כשהושלם חציו, **כָּל**
שְׁבִין שְׂצִירָן לְבֹאֵר כֶּךָ גַּם אִסְיָא – על הסיפא, שלרבי יהודה טמא
 הנוגע באדמה רק כשהושלם חצי הבשר. שהרי לטמא את הנוגע
 באדמה הוא חידוש גדול יותר, ואם לענין הנוגע בבשר אמר רבי
 יהושע בן לוי שלתנא קמא לא נטמא קודם שהושלם חציו, כל שכן
 שלענין טומאת האדמה לרבי יהודה אינו נטמא באופן כזה. **וּמֵאַן**
דְּמַתְנִי לָהּ – מי ששונה את דבריו **אִסְיָא**, יש לומר שרבי יהושע
 אמר זאת דווקא על דברי רבי יהודה, **אֲבָל בְּרִישָׁא**, מטמא תנא קמא
 את הנוגע בבשר אף על גב דלא **הַשְּׂרָיִין** על פני כל אורכו.

הגמרא מביאה ברייתא שבה מבואר, בין השאר, מדיכּן למדנו שמין
 זה של עכבר מטמא: **תָּנּוּ רַבֵּנּוּ**, מתוך **שְׂנַאֲמַר** בטומאת שרצים (ויקרא
 יא כט) 'הַחֹלֵד וְהַעֶבְבָר' וגו', **שׁוֹמֵעַ אִנִּי** שלא רק העכבר שביבשה
 אלא **אִפִּילוּ 'עֶבְבָר' שְׁפִינִים** – דג הדומה לעכבר, גם הוא בכלל זה.

שְׁלֹשׁ מֵינֵי טוֹמְאוֹת פּוֹרְשׁוֹת מִן הַמֵּת, שהן שוות בכך שיש שְׁתֵּימֵס
 מהדרכים שהמת מטמא **בְּכָל אַחַת מֵהֶן**, ודרך **שְׁלִישִׁית אִין בְּתֵן**.
וְאֵלּוּ הֵן: מְלֵא תְרוּוד רֶקֶב – מלוא כף עפר מרקבובית המת. **וְעֵצִים**
בְּשַׁעוֹרָה. וְגוֹלָל וְדוּפֵק – כיסוי ארון המת ודופנותיו.

מבאר הברייתא באלו דרכים מטמאה כל אחת: **מְלֵא תְרוּוד רֶקֶב**,
מְטָא בְּמִשָּׂא וּבִאֲהָל, שהרי אפשר לשאת כולו או להאחיל על
 כולו, **וְאִינוּ מְטָא בְּמַנְעָה**, כיון שהוא מחולק לעפרוריות דקים ואי
 אפשר לגעת בהם יחד בשיעור כזית, כיון שכל עפר ועפר עומד
 לעצמו. **וְהִיכָן מִצְאָנוּ טוֹמְאוֹת מַנְעָה שֶׁל מֵת**, עִם אַחַת מֵהֶן – בכל
 אחת משתי הטומאות האחרות. **עֵצִים בְּשַׁעוֹרָה**, **מְטָא בְּמִשָּׂא**
וּבְמַנְעָה, **וְאִינוּ מְטָא בְּאֲהָל** מהלכה למשה מסיני. **וְהִיכָן אֲהָלוּ** –
 היכן מת מטמא באהל, **עִם אַחַת מֵהֶן** – מהטומאות הנותרות. **וְגוֹלָל**
וְדוּפֵק – כיסוי ארון המת ודפנותיו, **מְטָא בְּמַנְעָה וּבִאֲהָל**, **וְאִינוּ**
מְטָא בְּמִשָּׂא. **וְהִיכָן מִטְמֵא מִשָּׂאוֹ שֶׁל מֵת**, עִם אַחַת מֵהֶן. ומוכח
 מהנאמר בברייתא זו שלדעת רבי שמעון מלא תרווד רקב אינו
 מטמא במגע, שהוא החולק על רבי יוסי שאמר שמלא תרווד רקב
 מטמא במגע, כיון שאהל נקרא מגע.

שנינו במשנה: **קוֹלֵית נְבִלָה וְקוֹלֵית הַשְּׂרָץ וְכוּ'** נקובים כל שהוא
 מטמא במגע, מנין שאף במשא תלמוד לומר (ויקרא יא לו-ט) 'הֲנוֹגֵעַ
 וְהִנְשָׂא'. כלומר, אף שהמוח שבעצם בבשר, כשהעצם טחונה אינו
 מטמא, ובנוקבה, מטמא, ואף הנוגע בעצם טמא כי היא שומרת את
 המוח שבתוכה. הגמרא מבאר מקור דין זה: **תָּנּוּ רַבֵּנּוּ**, נאמר
 בבהמה טהורה (ויקרא יא לו) 'הֲנוֹגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא', ותיבת 'בְּנִבְלָתָהּ'
 משמע בשר הנבלה, ולכן דורשים שרק הנוגע בבשר נטמא. ולא
 הנוגע בקולית סתומה שיש בתוכה מוח, שאינה מטמאה משום
 שומר של המוח שבתוכה.

מבאר הברייתא: **יָכוֹל הִיית לפרש שכונת הפסוק למעט שְׂאִפִּילוּ**
כְּשִׁנִּיקְבָהּ הקולית ואפשר לגעת במוח שבתוכה, הנוגע בעצם לא
 נטמא. **תְּלִמּוּד לֹמֵר 'הֲנוֹגֵעַ יִטְמָא'**, שלא נאמר 'הנוגע טמא/
 ומיתור היידי' יש לדרוש, **אֵת [ה-דבר] שְׂאֵפְשָׁר לִינַע** בו, **מְטָא** – יש
 עליו שם טומאה, לכן אף שנגע רק בעצם טמא, שהיא שומר של
 הטומאה ושומר מוציא ומכניס את הטומאה. **וְאֵת שְׂאֵי אִפְשָׁר לִינַע**
 בו, כגון המוח שבקולית הסתומה, **מְהוּרָה** העצם, שאין שומר מטמא
 אלא כשאפשר לגעת בטומאה עצמה.

מקשה הגמרא: **אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹרָא לֵאבִי**, **אֵלֶּא מַעְתָּה** שהנוגע
 בשומר נטמא רק כשאפשר לגעת בטומאה עצמה, **בְּהַמָּה בַּעוֹרָה** –
 לפני שהפשיטוה, **לֹא תְטַמָּא**, כי אי אפשר לגעת בבשרה. השיב לו
 אביו: **פּוֹק חַיּוֹ** – צא וראה **כְּמָה נִקְבִים יֵשׁ בָּהּ** בבהמה שלא
 הופשטה שאפשר לגעת דרכם בבשרה, כגון העינים והפה והאף, לכן
 נידון עורה כשומר לטומאה והנוגע בו טמא.

עוד מקשה הגמרא: **אָמַר לִיָּה רַב פֶּסָא לְרַבָּא**, **אֵלֶּא מַעְתָּה** שהנוגע
 בשומר נטמא רק כשאפשר לגעת בטומאה עצמה, **בּוֹלְיָא** – כליה
 של בהמת נבלה שמכוסה כולה **בְּחֻלְבָּה** – בחלב שעליה, **לֹא**
תְטַמָּא, כי החלב אינו מטמא בנבלה, ואף מדין שומר לטומאה לא
 יטמא שהרי אי אפשר לגעת בבשר הכליה. השיב רבא לרב פפא: **תָּא**
חַיּוֹ – בא וראה **כְּמָה חוּטִין נְמַשְׁבִּין הִימְנָה** מהכליה באמצעותה,
 וחוטים אלו הם מבשר הכליה, נמצא שאפשר לגעת בבשר ושם
 טומאה עליו, ולכן נחשב החלב שומר ומטמא.

בְּעֵי – הסתפק **רב אושעיא**, קולית שחיישב עליה לנזקקה, ולא
נִיקְבָהּ, ונגע בה, מהו. האם **מְחוּסָר נִיקְבָהּ בְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה דְמִי**
 [הוא דומה], ומחשבתו לבדה אינה מחשיבה אותו כנקוב, והנוגע
 טהור, או לא נחשב כמחוסר מעשה, וכבר במחשבתו הרידי כנקובה,
 והנוגע נטמא. **הָרַב פֶּסָמָה** – חזר רב אושעיא ופישט את הספק,
שְׂמַחְסוּר נִיקְבָהּ לֹא בְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה דְמִי, ונטמא.

משנה

יש שרצים טמאים שמטילים ביצים. משנתנו מבאר מאימתי ביצתם
 מטמאת: **בִּיצַת הַשְּׂרָץ הַמְרוֹקְמָת** – שניכר השרץ בתוכה, אם

המשך ביאור למס' חולין ליום ראשון עמ' ב

11 עֶבֶר, וּבְכָל־זֶה אֶפְיָלוּ עֶבֶר שְׁפִימָם, שְׁהָרִי גַם הוּא שְׁמוֹ עֶבֶר.
12 לְפִיכָךְ תִּלְמָד לֹאמַר (שם) 'זֶה לָכֶם הַטָּמֵא בְּשַׁרְץ הַשָּׂרֵץ עַל הָאָרֶץ',
13 שֶׁהִתִּיבוֹת 'עַל הָאָרֶץ' מִיִּתְרוֹת, וְדוֹרְשִׁים מִהֵן שְׁדוּקָא עֶבֶר הָאָרֶץ
14 טָמֵא, וְלֹא עֶבֶר הַיָּם.
15 מִקְשָׁה הִבְרִייתָא: אִי עַל הָאָרֶץ – אִם הַמְקוֹר לְטַהַר עֶבֶר הַיָּם הוּא
16 מִהִתִּיבוֹת 'עַל הָאָרֶץ', הֲרֵי יָבֹל אֶתְּךָ לְדוֹרְשָׁן בְּעֵנִין אַחֵר, וְלֹא
17 שֶׁעֶבֶר הִיבִישָׁה וְעֶבֶר הַיָּם שְׁנִיחָם מִטָּמֵאִים בְּמִיתָתָם, וְהַלִּמּוּד
18 מִהַפְסוּק הוּא שְׁכַל אֶחָד מֵהֶם דּוּקָא כִּשְׁהוּא מוֹנַח עַל הָאָרֶץ יִטָּמֵא
19 אֲבָל אִם יָרַד לַיָּם לֹא יִטָּמֵא אֶת הַנוֹגַע בּוֹ שֵׁם,

1 שְׁהָרִי אִף הוּא שְׁמוֹ עֶבֶר. אֲמַנָּם יֵשׁ לָךְ לְלַמּוֹד אֶת דִּינֵנוּ בְּבִנְיָן אֲב
2 מִחֻלְדָּה וְדִין הוּא שִׁיחִיָּה טַהוֹר, שֶׁהָרִי מְצִינֵנוּ שְׁטִימָא הַכְּתוּב אֶת
3 הַנוֹגַע בְּחֻלְדָּה וּמְצִינֵנוּ שְׁטִימָא אֶת הַנוֹגַע בְּעֶבֶר, וְנִלְמַד בְּבִנְיָן אֲב,
4 מִה חֻלְדָּה עַל כְּרַחֵךְ טִימָא בַּהּ רַק מִיָּן שֶׁל חֻלְדָּה הִגְדֵּל עַל הָאָרֶץ,
5 שֶׁהָרִי אִין בַּעַל חַי בִּים שְׁשֵׁמוֹ חֻלְדָּה, אִף כִּשְׁטִימָא בְּעֶבֶר הוּא רַק
6 אֶת הַמִּין הִגְדֵּל עַל הָאָרֶץ, אֲבָל עֶבֶר הַיָּם טַהוֹר. וּמְצִד שְׁנֵי אִפְשָׁר
7 לְדַחֹת וְלֹא, אִי בְּלֵף לְדָרְךָ זֶה – שְׁמָא צְרִיךְ אֶתְּךָ לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ
8 אַחֵר וְלַלְמּוֹד מִחֻלְדָּה שֶׁעֶבֶר הַיָּם מִטָּמֵא, שֶׁהָרִי מְצִינֵנוּ שְׁטִימָא
9 בְּחֻלְדָּה וְטִימָא בְּעֶבֶר, וְנִלְמַד בְּבִנְיָן אֲב בְּאֻפְן כֹּזֵה, מִה חֻלְדָּה
10 טִימָא בַּהּ אֶת כָּל שְׁשֵׁמָה חֻלְדָּה, אִף בְּעֶבֶר טִימָא כָּל שְׁשֵׁמוֹ